

Suchdolští historici chtějí zachránit Brandejsův dvůr

Brandejsův dvůr (nebo i Brandeisův statek či Brandejsův statek) a jeho okolí jsou historickým centrem Suchdola déle než tisíc let. Jedná se o velmi cennou lokalitu, kudy procházely dějiny naší země a věříme, že se v budoucnu opět stane významným centrem naší městské části.

Nejstarším (2–3 tis. let př. n. l.) nálezem z osídlení Suchdola jsou hroby skrčenců v místě za nynější Základní školou Mikoláše Alše, avšak první stavení na Suchdole bylo v místě dnešního domu č. p. 2 a vzniklo jako lovecká chata, později myslivna – pravděpodobně na konci 9. stol. nebo začátkem 10. stol. n. l.

Suchdolský dvorec byl založen v lese Luboca na okraji významné cesty do Levého Hradce z Pražského hradu v letech 935–972 n. l., za vlády knížete Boleslava I. Ukrutného.

Byl vybudován dvorec – přízemní roubená obytná budova, budovy pro dobytek a obehnaný byl palisádovým plotem. V okolí vzniklo jádro pozdější obce. Rozsáhlý les Luboca (název se udržel podnes v místním názvu Liboc) v oblasti dnešního Suchdola byl přemyslovskou knížecí honitbou a právě této skutečnosti vděčí Suchdol za svůj vznik. Traduje se, že suchdolský dvorec byl v počátcích svého určení spíše lovcím hrádkem nežli zemědělským statkem. Jeho posláním bylo zásobovat lesní zvěří sídla knížat na Levém

Hradci i na Hradčanech. Později se rozvinulo zemědělství a chov hospodářských zvířat, skotu, koz, vepřů a ovcí.

Ve vlastnictví rodu Přemyslovců byl dvorec až do roku 1045 n. l., kdy se za vlády knížete Břetislava I. majitelem dvorce stává klášter panen benediktinek u sv. Jiří na Hradčanech. Z té doby je také první písemná zmínka o Suchdole – listina psaná na pergamentu.

Benediktinky vlastnily a porůznu pronajímaly statek do roku 1429, kdy nepokoje a vojenská aktivita císaře Zikmunda způsobily, že o něj benediktinky přišly.

V letech 1490–1505 vlastnil statek Václav Budovec z Budova. Jeho vnuk Václav Budovec (1551–1621) se stal jedním z předních vůdců české nekatolické šlechty a byl popraven s ostatními odsouzenými šlechtici 21. 6. 1621 na Staroměstském náměstí. Zároveň byl odsouzen i ke ztrátě veškerého majetku.

Následovali další majitelé a nájemci, než v roce 1679 Jan Kašpar Proy prodal statek benediktinskému klášteru v Emauzích. Toto vlastnictví trva-

lo až do roku 1932. Vystřídalo se zde mnoho nájemců, kteří spravovali statek s větším či menším úspěchem. V letech 1822 a 1825 a dále v roce 1832 byl dvůr poničen požáry, které si vyžádaly průběžné stavební úpravy.

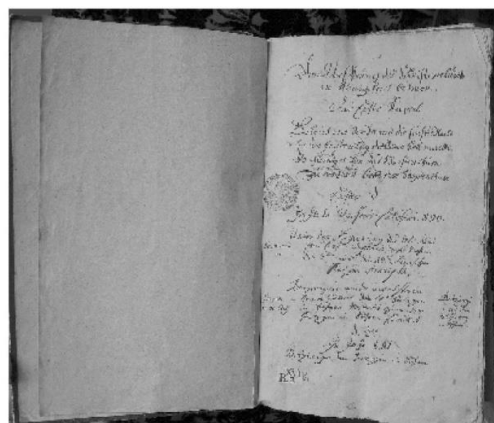
Významným nájemcem byla rodina Brandejsů. V roce 1866 si dvůr pronajal Vilém Brandejs. Za jeho syna, Alexandra Brandeise, resp. Brandejse (1848–1901), se stal zámek centrem kulturního života a on se významně zapl do historie suchdolského statku i Suchdola samotného. Scházeli se zde umělci „generace Národního divadla“ – Aleš, Myslbek, Ženíšek, Chittussi, Brožík, Schikaneder, Tulka, Hálek, Zeyer, Schwaiger, Vrchlický, z nichž mnohé Brandejs finančně i materiálně podporoval.

Alexandr Brandejs převzal správu statku v roce 1874. Statek pozvedl na nebývalou úroveň. Provedl velké přestavby, v patře vznikla sýpka, bylo upraveno severní křídlo. V roce 1890 zřizuje vlastní kovárnu.

Mikoláš Aleš pobýval a tvořil na statku jako host v letech 1877–1879, s Brandejsem jej seznámil malíř František

Brandejsův dvůr – současnost

Titulní list kroniky benediktinského kláštera sv. Jiří

Mapa z roku 1840

Ženíšek. Mikoláš Aleš se u Brandejců cítil jako doma a vytvořil zde řadu významných děl. Působil i jako dvorní malíř. Tak se také podepisoval na ex libris, která maloval pro Brandejse: *Nikolaus Aleš pictor Bohemus Miroticensis při dvoře Alexandra Brandeise na Sukdole*. Množství svých děl, z nichž se některá nezachovala, daroval Aleš Brandejsové rodině jako výraz vděku. Často vzpomínal na svůj pobyt v Suchdole jako na velmi šťastné a plodné období svého života. Nikdy nezapomněl, kdo mu tehdy poskytl materiální podmínky pro uplatnění se mezi významnými umělci své doby.

V roce 1932 benediktinský klášter v Emauzích prodal statek Václavu Součkovi, močovskému velkovýrobci likérů a kořalek, který financoval svůj dluh u Občanské záložny v Poděbradech prodejem části pozemků statku A. Vavroušovi. Ten na získaných pozemcích vystavěl ve 30. letech suchdolskou čtvrť Výhledy. Občanská záložna se přesto stala nakrátko majitelem statku, než v roce 1941 přešel do vlastnictví Pražské obce.

POČÁTKY DEVASTACE

V poválečné době, v letech 1948–1968, byl majitelem Státní statek Lichoceves a započal proces chátrání. Od roku 1968 je vlastníkem statku hl. město Praha a nájemcem se stal Státní statek Láňy, a to až do roku 1994. Za jeho působení v roce 1974 strhl vítr dominantu statku – věžičku na hlavní budově zámku. Věžička nebyla nikdy obnovena. V roce 1990 ale VŠ zrekonstruovala stáj pro koně s dvanácti boxy.

I v dalších letech pokračovala devastace areálu, přestože statek je památkově chráněn od roku 1958 a v roce 1978 byl celý objekt zámku prohlášen za nemovitou kulturní památku.

Od roku 1995 do roku 2023 byla nájemcem objektu Česká zemědělská univerzita v Suchdole a část nemovitosti byla využívána pro výuku studentů a ustájení koní. V letech 2010–2015 proběhla rekonstrukce venkovní jízďárny, v roce 2012 byla postavena nová krytá hala o velikosti 40 x 20 m.

POSLEDNÍ VÝVOJ

V roce 2010 hl. m. Praha zadalo projekt na rozsáhlou rekonstrukci statku, jejímž cílem mělo být zbudování parkového sportoviště a využití objektu

Portrét Alexandra Brandeise
Autor František Ženíšek, 1874

Mikoláš Aleš v roce 1894

Zámek v době Mikoláše Alše

TÉMA BRANDEJSŮV DVŮR

Cvičení Sokola ve dvoře statku, 1925

Zámeček v době 2. světové války

záměčku pro kulturní a vzdělávací účely. Stále platné stavební povolení z roku 2014 však nikdy nebylo realizováno, byť se k tomu ČZU v nové nájemní smlouvě z roku 2019 na dobu dvaceti let zavázala. Rekonstrukce objektů fakticky nezapočala a historické objekty s výjimkou staveb užívaných pro chov koní nadále chátraly.

ČZU od roku 2019 jednala s magistrátem o majetkové směně, která by jí umožnila získat statek do vlastnictví, ale z dohody sešlo a ČZU na realizaci původního plánu rekonstrukce zcela

rezignovala. Počátkem roku 2023 pak pronájem statku ukončila.

Spolek historie Suchdola, z.s. během roku 2021 realizoval řadu jednání s cílem upozornit relevantní orgány na kritický stav statku. Setkání zástupců Spolku s náměstkem primátora, ředitelem odboru památkové péče a architekty hl. města Prahy přineslo ovoce. Památkáři provedli kontrolu na místě, sepsali zprávu a zahájili sankční správní řízení. Do věci se podařilo zapojit i Národní památkový ústav a stavební úřad Prahy 6. V březnu

2022 památkáři formulují nutná doporučení k záchraně objektu, na jejichž základě dne 2. 11. 2022 stavební úřad Prahy 6 vyzval k zjednání nápravy a vydal příkaz vlastníku stavby (tj. hl. m. Praze)

k provedení neodkladných záchranných prací. Ty stále probíhají a hl. m. Praha údajně vyčlenilo na záchranu statku desítky milionů korun.

BUDOUCNOST STATKU?

Spolek historie Suchdola pokračuje ve svých aktivitách a průběžně monitoruje stav a postup záchranných prací. Rovněž iniciuje diskuse s odborníky z oblasti památkové péče, architektury, urbanismu a projektového financování s cílem dobrat se užitečného a finančně udržitelného konceptu rekonstrukce statku a jeho využití. Životaschopný záměr rozvoje statku a přilehlých nemovitostí bude mít jistě šanci získat podporu stávajícího vlastníka, tj. hlavního města Prahy.

Od léta 2022 se o osud statku zajímá i vedení MČ. Původní záměr požádat o svěřeni objektu do správy MČ Praha-Suchdol byl vzhledem k finanční náročnosti správy a souvisejícím rizikům zamítnut, ale MČ hodlá hrát aktivní roli při jednáních o budoucím osudu a využití statku. Věříme, že v této věci dojde ke spolupráci se Spolkem historie Suchdola, z.s. i dalšími občanskými iniciativami. Brandejsův statek a jeho okolí se tak snad v budoucnu opět stanou významným centrem obce a poskytnou obyvatelům Suchdola nejen možnosti kulturního i společenského vyžití, ale snad i některé objekty občanské vybavenosti z oblasti zdravotnictví, školství nebo sociálních služeb, které dnes Suchdolaští tolik postrádají. ~

Zdroje: www.historiesuchdola.cz;
Historie Brandejsova statku v dějinných souvislostech (Bínová, Jánský, Sommer, 2021)

[Helena Bínová a Petra Wendelová,
Spolek historie Suchdola, z.s.]